

Jarní povodeň v Ústeckém kraji

1. Stručná charakteristika narušení základních funkcí v území

V druhé polovině měsíce března 2006 v souvislosti s rychlým táním nadprůměrných zásob sněhu doprovázených deštěm na většině území ČR, došlo k vzestupu hladin vodních toků na území celého Ústeckého kraje, s lokálními povodňovými škodami (stržené mostky, poškozené komunikace) na horských vodních tocích.

V důsledku pokračujícího tání došlo následně k postupnému vzestupu hladin hlavních řek Ústeckého kraje. Zatímco předvypuštěný retenční prostor vodní nádrže Nechranice úspěšně transformoval povodňovou vlnu na řece Ohři, takže ve svém důsledku povodeň pod vodní nádrží Nechranice nepřekročila úroveň Q₂, na řece Labi bylo možno transformovat povodňovou vlnu pouze z povodí Vltavy, zatímco na řece Labi, Berounce a Sázavě potřebné retenční prostory pro transformaci povodňové vlny neexistují.

27.3.2006 - v Ústí nad Labem uzavřena pro zátopu (úroveň hladiny na vodočtu Střekov 553 cm) silnice I/30.

28.3.2006 - na Labi vyhlášen 3. stupeň povodňové aktivity (dále SPA), hladina řeky v Ústí n/L byla 611 cm.

29.3.2006 - uzavření hraničního přechodu v obci Hřensko a nastala příprava k evakuaci obyvatel, stejně jako v oblasti Litoměřicka a Roudnicka. Došlo k zátopě části pravobřežní silnice II/261. Bylo započato s intenzivním odpojováním zátopou dotčených odběratelů od elektrické energie a k uzavírkám plynovodních přípojek.

30.3.2006 – byl očekáván vzestup Labe na 810 cm a prováděly se uzavírky dalších komunikací (včetně I/13 a I/62)

2.4.2006 - Labe v Ústí n/L dlouhodobě kulminovalo ve výši hladiny 838-842 cm. Připravovala se evakuace dalších obcí.

4.4.2006 – Labe kulminovalo na úrovni cca desetileté povodně (772 cm v Litoměřicích a 886 cm v Ústí nad Labem).

Za nejdůležitější moment snížení povodňových škod na dolním toku Labe lze charakterizovat uregulování odtoku z Vltavy na úrovni pod 1500 m³/s (Chuchle), a odtoku z VD Nechranice pod úrovní 250 m³/s. K významně vyšším povodňovým škodám chyběly centimetry!

5.4.2006 - započala dlouhodobá plochá kulminace, s postupným poklesem hladiny (5.4.2006 – 860 cm).

7.4.2006 - situace se stabilizovala natolik, že obce začaly s pracemi na odstraňování povodňových škod a bylo zahájeno postupné připojování obyvatel na zdroje energií.

Výjimkou bylo Hřensko, kde nebylo možné obnovit dodávku elektrické energie a čekalo se na další pokles hladiny Labe. Na obce se zapůjčovaly vysoušeče a ze skladu humanitární pomoci, který byl zřízen ve spolupráci Českého červeného kříže s krizovým štábem města Litoměřice v bývalých kasárnách Pod Radobylem, odkud byly vydávány úklidové a čisticí prostředky pro obce. Pomalý návrat evakuovaných obyvatel v obcích Křešice a Lounky byl dán především velkými problémy při obnově provozu sítí podtlakových kanalizací v těchto obcích.

Ve dnech 16. - 18.4.2006 vlivem odtávání sněhu v horských polohách a zvýšení srážek, došlo k opětovnému nárůstu hladiny řeky Labe, a to až na úroveň 2. SPA na dolním Labi.

Nyní na všech obcích probíhají úklidové práce. Pro případ přemnožení komárů je připraven postřik VectoBac G a zabezpečena letecká firma, která zajistí jeho rozptýlení na území.

2. Přehled vyhlášených krizových stavů:

Stav nebezpečí - Rozhodnutí hejtmána ÚK č. 1/2006 ze dne 1. 4. 2006

od 1. 4. 19,00 hodin do 21. 4. 2006, 24.00 hodin. pro území

Dolní Zálezly, Ústí nad Labem, Vaňov, Církvice, Sebusín, Brná nad Labem, Střekov, Svádov, Krásné Březno, Neštětice, Mojžíř, Povrly, Roztoky nad Labem, Valtířov nad Labem, Velké Březno, Malé Březno, Neštětice, Trmice, Koštov, Štětí, Křešice, Litoměřice, Terezín, Mlékojedy, Píšťany, Žalostice, Velké Žernoseky, Bohušovice, Libochovany, Polepy, Račice, Travčice, Děčín, Hřensko, Těchlovice, Malšovice, Dobkovice, Brzánky, Dobříř, Černěves, Hrobce, Chodouny, Kyškovice, Libotenice, Roudnice nad Labem, Vědomce, Záluží u Roudnice a Židovice.

Zrušení stavu nebezpečí - Rozhodnutí hejtmána ÚK č. 2/2006 ze dne 11. 4. 2006

ke dni 12. 4. 2006, 19.00 hodin.

Stav nouze - Usnesení vlády ČR č. 351 ze dne 2. 4. 2006

od 2. 4. 2006, 23.00 hodin do 10. 4. 2006, 24.00 hodin.

Prodloužení stavu nouze - Usnesení vlády ČR č. 380 ze dne 5. 4. 2006

od 10. 4. 2006, 24.00 hodin do 19. 4. 2006, 24.00 hodin.

Během povodní došlo k narušení základních funkcí v území - muselo být evakuováno 1 713 obyvatel, některé obce byly odříznuty od okolního světa, byla zásadním způsobem omezena dopravní obslužnost, narušeny veřejné telekomunikační, sociální a školské služby, bydlení, zásobování vodou, elektrickou energií, plynem, potravinami, léky a krmivy pro živočišnou výrobu, odvádění odpadních vod, likvidace komunálního odpadu.

Celkem bylo při povodních zaplaveno 1 041 objektů, z toho 619 rodinných domů, 74 bytových domů, 4 domy s pečovatelskou službou, 84 rekreačních domů, 196 chatových osad, 56 rekreačních zařízení, 8 předškolních a školních zařízení a 1 630 ha zemědělské půdy.

Došlo k odstavení výroby v 11 průmyslových závodech, k odstavení 38 čistíren odpadních vod (dále ČOV) a 57 trafostanic. K závažnějším škodám však došlo pouze u Mlýnů Litoměřice, v ostatních případech pak ke škodám především na čerpacích stanicích nátoků na ČOV a čerpacích stanicích surových vod.

Došlo k závažnému poškození technické infrastruktury dotčené zátopou. Bylo poškozeno přes 200 km silnic, přes 10 km železniční trati, 35 mostních objektů, 5 km vodovodů, 15 km kanalizačních soustav a dalších významných vodohospodářských objektů, 4 přivozy a 5 přístavů. V průběhu povodní bylo odpojeno od dodávek elektrické energie celkem 88 obcí nebo jejich částí.

Významnou povodňovou škodou se staly nánosy bahna na dolním toku řeky Labe a Ohře, jejichž množství přesahuje v odhadu 6 000 m³.

K závažnějšímu strukturálnímu poškození zemědělsky obhospodařovaných půd došlo u 95 povodní dotčených vlastníků a zemědělců.

Při velmi dobré spolupráci Krizového štábu Ústeckého kraje a krizových štábů obcí s rozšířenou působností, za značného přispění hasičů, záchranářů, policie, armády a také stovek dobrovolníků, bylo snahou všech zamezit velkým majetkovým škodám a následně zajistit obyvatelům v co nejkratší době návrat do původního života. Zatímco některá postižení jsou patrná hned, některé negativní dopady se budou objevovat ještě za řadu měsíců.

3. Zda a v jaké míře lze zajistit obnovu území z dostupných zdrojů obcí kraje včetně možnosti poskytnutí pomoci ze zdrojů obcí kraje ostatním osobám

Na základě zákona č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území, ve znění pozdějších předpisů a prováděcí vyhlášky ministerstva financí č. 186/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů zpracoval kraj v těsné spolupráci s pověřenými odbornými pracovníky a obcemi přehled o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou.

V tabulkách jsou zahrnuty škody na území Ústeckého kraje na majetku kraje, obcí, podnikatelských subjektů, fyzických osob nepodnikajících a právnických osob nepodnikajících. Nejsou tedy zahrnuty škody na majetku státu, které byly uplatněny přímo přes jednotlivá ministerstva.

Náklady na obnovu poškozených komunikací II. a III. tř. (v majetku kraje) jsou uvedeny souhrnně za celé území kraje pouze v tabulkách za kraj, nikoli na jednotlivých tabulkách za každou postiženou obec zvlášť. Obdobným způsobem je zpracován odhad nákladů na obnovu majetku obchodních společností – Dalkia ČR, a.s., Severočeská vodárenská společnost, a.s., Česko-saské přístavy s.r.o., Československá plavba labská a.s., ČEZ Distribuce a.s., Severočeská plynárenská, a.s. a ČESKÝ TELECOM, a.s..

Celková odhadnutá výše škod v kraji činí **904 760 000,-** korun.

Škody jsou podle svého charakteru uplatňovány u jednotlivých ministerstev v tomto členění:

Ministerstvo pro místní rozvoj	537 351 tis. Kč
Ministerstvo dopravy a spojů	182 855 tis. Kč
Ministerstvo průmyslu a obchodu	77 471 tis. Kč
Ministerstvo zemědělství	64 955 tis. Kč
Ministerstvo kultury	20 038 tis. Kč
Ministerstvo životního prostředí	19 942 tis. Kč
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2 067 tis. Kč

Z celkového odhadu škod v kraji představují náklady na obnovu majetku různých vlastníků tyto částky:

majetek fyzických osob nepodnikajících	301 834 tis. Kč
majetek obcí	240 060 tis. Kč
majetek kraje	173 655 tis. Kč
majetek podnikatelských subjektů	153 620 tis. Kč
majetek právnických osob nepodnikajících	35 591 tis. Kč

Na seznam obcí postižených povodní bylo zařazeno 45 obcí kraje, z toho 28 v okrese Litoměřice.

Největší odhadnuté škody vykazaly obce:

Ústí nad Labem	265 675 tis. Kč
Terežín	121 409 tis. Kč
Litoměřice	63 991 tis. Kč
Lovosice	42 141 tis. Kč
Děčín	32 690 tis. Kč
Vědomice	28 577 tis. Kč
Křešice	23 350 tis. Kč

Značné majetkové škody se týkají také podnikatelských subjektů.

Na obnově území po povodni se budou spolupodílet:

- § pojišťovací ústavy
- § státní rozpočet
- § krajský rozpočet
- § obecní rozpočty
- § podnikatelské subjekty

Postižené obce shodně uvádějí, že škody na majetku jsou takového rozsahu, že je nezvládnou zafinancovat prostřednictvím svého rozpočtu. Přestože jejich rozpočty nepočítaly se vzniklou situací v takovém rozsahu, rozhodly se uvolnit v maximální míře vlastní prostředky na nejnutnější obnovu svého území.

Ústecký kraj se rozhodl spolufinancovat obnovu postiženého území takto:

1. Obnova vlastního majetku – zejména silnic II. a III. třídy - bude prováděna postupně a financována z vlastních prostředků a předpokládaných státních dotací na obnovu základních funkcí území.
2. Poskytnutí pomoci ostatním poškozeným osobám:
 - § Ústecký kraj vyhlásil veřejnou sbírku za účelem odstraňování povodňových škod na majetku osob a organizací na území Ústeckého kraje v roce 2006, která se koná shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném bankovním účtu zřízeném pro tento účel u banky. Veřejná sbírka je konána na území České republiky do 31.12.2006. Výtěžek sbírky bude převeden a využit v rámci Fondu obnovy Ústeckého kraje.
 - § Z rozpočtových rezerv kraje byly zatím na obnovu území vyčleněny finanční prostředky ve výši 15 000 tis. Kč jako příděl do Fondu obnovy Ústeckého kraje. Finanční prostředky z Fondu jsou určeny postiženým osobám - obcím, právnickým i fyzickým osobám na konkrétní projekty obnovy. Tato forma podpory se jednoznačně osvědčila po ničivých povodních v roce 2002, kdy výrazně pomohla obnově poničených oblastí. V souvislosti se současnými povodněmi probíhá aktivace Fondu – soustředění finančních prostředků z různých zdrojů na obnovu postižených území.
 - § V souvislosti s obnovou území byly osloveny klíčové podnikatelské subjekty v rámci České republiky se žádostí o finanční podporu na odstranění škod a obnovu majetku v oblastech poničených povodní. Finanční dary budou dalším zdrojem Fondu obnovy Ústeckého kraje.

I přes vyčlenění nemalých prostředků na obnovu území ve státním rozpočtu, předpokládané pomoci od Evropské unie, náhrad komerčních pojišťoven a mobilizace vnitřních zdrojů kraje, obcí i občanů je zřejmé, že úplná obnova území je dlouhodobou záležitostí.

Při stanovení priorit obnovy majetku se postižené obce většinou shodují na podpoře bydlení, tzn. zajištění bydlení pro lidi, jejichž domy jsou povodní zničeny popř. určeny k demolici a rekonstrukci

bytových a rodinných domů ve vlastnictví obce nebo fyzických osob. Prioritou číslo dvě je zprovoznění místních a účelových komunikací, kanalizačních sítí, příp.přenesení čerpacích a regulačních stanic a rozvodných skříní nad úroveň cca Q_{20} , obnova majetku obce a základní vybavenosti.

V rámci obnovy území preferuje kraj v návaznosti na určení priorit obcemi následující oblasti:

- 1) obnovu komunikací a inženýrských sítí
- 2) zabezpečení základních funkcí území – školy, obecní úřady, domy s pečovatelskou službou
- 3) obnovu majetku fyzických osob – rodinné domy, byty
- 4) obnovu majetku právnických osob, které zajišťují základní chod území

4. opatření učiněná v období krizové situace a obsažená v krizových plánech, z nichž je třeba vycházet při obnově území

Přehled a stručná charakteristika opatření, která je třeba při obnově území přednostně provést nebo respektovat v zájmu budoucího odstranění nebo zmírnění rizik a následků povodní:

- a) Provést přemístění elektro-rozvodných skříní společnosti ČEZ Distribuce a.s., umístěných pod úrovní povodňové hladiny Q_{10}
- b) Urychlit přípravu a realizaci Programu protipovodňových opatření (ISPROFIN 229060) II. etapa, který má být vyhlášen na léta 2007 – 2010, v jeho rámci realizovat alespoň prioritní protipovodňová opatření Ústeckého kraje, dohodnutá s Povodím Labe a Povodím Ohře s.p. na řece Labi a jeho přítocích v rozsahu: Protipovodňová opatření (dále jen PPO) v obci Hřensko, PPO Děčín (levý i pravý břeh), PPO Ústí nad Labem (levý i pravý břeh), PPO aglomerace Lovosice, PPO obce Křešice a PPO města Roudnice nad Labem.
Pro akce s vydaným stavebním povolením zajistit potřebné finanční prostředky a umožnit zahájení realizace již v roce 2006.
- c) Realizovat úpravy hlavních propojovacích komunikací zatápných při povodních nižších než Q_{10} , především na silnicích I/30 a II/261.
- d) Realizovat protipovodňová opatření na kanalizačních systémech měst a obcí, a jejich technickém vybavení, čerpacích stanicích ČOV, tlakových a podtlakových stanicích zatápných při úrovni nižší, než Q_{10} , především u podtlakových kanalizačních systémů.
- e) Realizovat postupně záměry nakládání s dešťovými vodami podle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Ústeckého kraje.
- f) Realizovat aktivní protipovodňová opatření v povodích horských a středohorských vodních toků odvádějících přívalové deště a vodu ze sněhových zásob do hlavních vodních toků (poldry a retenční vodní nádrže) dle zpracovaných studií Zemědělské vodohospodářské správy, lesů ČR a obcí minimálně v objemu náhrady za zábor zátopy PPO měst a obcí realizovanými v rámci Programu 229060 – II. etapa.
- g) Realizovat jezovou zdrž labské dopravní cesty - Prostřední Žleb.
- h) Realizovat základní varovný systém snímačů hladin s dálkovým přenosem dat pro hlášení povodní z přívalových dešťů a tání sněhu na horských a středohorských vodních tocích, dle požadavků jednotlivých mikroregionů.
- i) Prostředky Povodňového fondu ČR nevložené do Programu PPO II. etapa využít k urychlené přípravě Programu protipovodňových opatření (ISPROFIN 229060) III. etapa, původně připravovaného pro léta 2011 – 2015, zahájit jeho realizaci bezprostředně po schválení Plánu oblastí povodí, a v jeho rámci realizovat další prioritní protipovodňová opatření Ústeckého kraje, schválená v rámci jeho Programu opatření, při zohlednění vyhodnocení efektivnosti opatření strategickými experty. V Ústeckém kraji se jedná především o PPO měst Bohušovice n.O., Budyně n.O., Terežín (pro obce České Kopisty a Počápy), Štětí, Louny a o efektivní PPO některých dalších ohrožených obcí: - např. Nučnický, Lounky, Lenešice.

Rada Ústeckého kraje svým usnesením č. 144/35R/2006 ze dne 5. 4. 2006 vyjádřila upřímné poděkování jednotlivcům, organizacím a podnikatelským subjektům za jejich obětavou práci a pomoc při zmírňování následků jarní povodně v Ústeckém kraji a současně vyzvala Vládu ČR k bezodkladnému zahájení příprav realizace protipovodňových opatření, které by v příštích letech vedly ke zmírnění škod na majetku způsobených opakovanými povodněmi v Ústeckém kraji.